

**Vastaako ammatillisen tutkintojärjestelmän
kehittämishanke (TUTKE-hanke)
työelämätarpeita**

Rehtoreiden ja koulutusjohtajien ajankohtaispäivät
Tampere 3.2.2010
Opetusneuvos Seija Rasku
seija.rasku@minedu.fi

Hankkeen toimeksianto

- Opetusministeriö on käynnistänyt 27.2.2009 ammatillisen tutkintojärjestelmän kehittämishankkeen ja asettanut hankkeelle ohjausryhmän.
- Hankkeessa arvioidaan ammatillisia tutkintoja kokonaisuutena sekä selvitetään tarpeet lisätä tutkintojärjestelmän joustavuutta, kehittää näyttötutkintojärjestelmää ja tutkintosuoritusten arvioijien osaamista.
- Hankkeen toiminnallisesta toteuttamisesta vastaa Opetushallitus ohjausryhmän linjausten mukaisesti.
- Hankkeen taustalla ovat KESU:n 2007 – 2012 linjaukset ammatillisten tutkintojen kehittämisestä (ks. tarkemmin kalvot 7 - 9).
- Hankkeen toteutuksessa tulee ottaa huomioon ammatillisesti suuntautuneen aikuiskoulutuksen kokonaisuudistuksen (AKKU, ks. kalvot 10) ja kansallisen tutkintojen ja muun osaamisen viitekehyksen (NQF, ks. kalvot 11 - 13) valmistelun eteneminen.

TUTKE-hankkeen tehtävät

1. Selvittää alakohtaisesti tarpeet lisätä ammatillisen tutkintojärjestelmän joustavuutta lisäämällä tutkinnoissa valittavissa olevien osien määrää yhdistämällä tutkintoja laajemmiksi ammattialakohtaisiksi tai ammattialarajat rajat ylittäviksi tutkinnoiksi tai lisäämällä muutoin tutkinnon suorittajien mahdollisuuksia valita tutkintoonsa osia muista saman tai toisen tutkintotyyppin tutkinnoista
2. Edelliseen yhdistyksen arvioida alakohtaisesti, muodostavatko alan perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkinnot ja tutkintojen perusteissa määritellyt ammattitaitovaatimukset ja osaamistasot alan nykytarpeita vastaavan kokonaisuuden, ja jos eivät, niin miten niitä pitäisi muuttaa
3. Tehdä ehdotukset tutkintotoimikuntajärjestelmän kehittämistarpeista ja ehdotusten edellyttämistä resursseista
4. Tehdä ehdotukset tutkintosuoritusten arvioijien rekrytoinnin ja arviointiosaamisen kehittämistarpeista ja ehdotusten edellyttämistä resursseista.

3

Hankkeen aikataulu

- **6.4.2009 mennessä** vuoden 2010 talousarvioon vaikuttavat ehdotukset
- **28.2.2010 mennessä** tutkintotoimikuntajärjestelmän kehittämistarpeita ja arvioijia koskevat ehdotukset
- **31.10.2010 mennessä** ammatillisen tutkintojärjestelmän kehittämiseen liittyvät ehdotukset ja hankkeen loppuraportti
- **Lue lisää:**
<http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/artikkelit/tutke/index.html>

4

Ohjausryhmän kokoonpano

- opetusneuvos Seija Rasku, OPM, puheenjohtaja
  - hallitusneuvos Merja Leinonen, OPM, varapuheenjohtaja
  - opetusneuvos Jorma Ahola, OPM
  - hallitusneuvos Tarja Lehtinen, OPM
  - kehitysjohtaja Heikki Ravantti, TEM
  - yksikön päällikkö, opetusneuvos Sirkka-Liisa Kärki, OPH
  - yksikön päällikkö, opetusneuvos Seppo Hyppönen, OPH
  - koulutus- ja työvoimapolitiittinen asiantuntija Jari-Pekka Jyrkänne, SAK
  - koulutuspolitiittinen asiantuntija Petri Lempinen, STTK
  - asiantuntija Mirja Hannula, EK
  - erityisasiantuntija Maarit Kallio-Savela, Kuntaliitto
  - opetusneuvos Anne Huhtala, OPH, sihteeri
  - opetusneuvos Susanna Tauriainen, OPH, sihteeri
- Ohjausryhmän tulee työnsä aikana kuulla säännöllisesti muita työelämän järjestöjä.

5

TUTKE-hankkeen eteneminen

- Tutkintotoimikuntajärjestelmän kehittämistarpeiden ja tutkintasuoritusten arvioijien rekrytoinnin ja arviointiosaamisen kehittämistarpeiden selvittämiseksi ohjausryhmä asetti selvityshenkilöt.
- Selvityshenkilöt luovuttivat raporttinsa opetusministeriölle 10/2009.
- Raportit ovat luettavissa sähköisessä muodossa hankkeen nettisivuilla.
- Kuulemistilaisuus ma 23.11.2009 klo 12 – 15.
- Ammatillisen tutkintojärjestelmän kehittämisen pohjaksi ohjausryhmä katsoi tarvittavan tutkimustietoa.
- Tutkimuksen toteuttaja haettiin kilpailuttamalla. Tekijäksi valittiin Tampereen yliopisto, Ammattikasvatuksen tutkimus- ja koulutuskeskus (yhteistyökumppanina Hämeenlinnan ammatillinen opettajakorkeakoulu)
- Kuulemistilaisuus ke 22.9.2010 klo 12 - 15.

6

Ammatillisten tutkintojen kehittämistä koskevat linjaukset : KESU 2007 – 2012 (1)

- Vastaaminen kohtaanto-ongelmaan ja osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen ovat keskeisiä koulutuspoliittisia haasteita suunnitelmakaudella.
- Muutokset työmarkkinoilla ovat määrällisiä ja laadullisia:
  - Ammattien määrälliset osuudet ammatti- ja toimialarakenteessa muuttuvat.
  - Toimenkuvat ammattien sisällä ja ammattien tehtäväsillä muuttuvat.
- Osaamisen laaja-alaisuudella ja siirrettävyydellä tulee olemaan erityinen merkitys.

7

Ammatillisten tutkintojen kehittämistä koskevat linjaukset: KESU 2007 - 2012 (2)

- Ammatillisen peruskoulutuksen tulee perusammattitaidon lisäksi tarjota opiskelijalle niin laaja osaaminen, että se mahdollistaa työskentelyn vaihtelevissa työtehtävissä, on siirrettävissä työpaikasta toiseen ja tarjoaa pohjan opiskelulle myöhemmällä iällä.
- Aikuiskoulutuksen tulee joustavasti tarjota opiskelumahdollisuuksia työelämässä olevien osaamistason nostoon sekä muutostilanteisiin toimenkuvan muuttuessa ja mahdollisuuksia alan ja ammatin vaihtoon.
- Suomalaisen tutkintojärjestelmän toimivuutta ja selkeyttä parannetaan valmistelemalla tutkintojen tuottaman ja muun osaamisen kuvaamiseen perustuva kansallinen viitekehys vuoteen 2010 mennessä.
- Toisen asteen ammatillista tutkintorakennetta kehitetään siten, että tutkintojen avulla tuetaan joustavasti ja tehokkaasti työmarkkinoille siirtymisen ja ammatissa toimimisen edellyttämän ammattitaidon saavuttamista sekä edistetään työikäisen aikuisväestön ammattitaidon uusintamista, ammatissa kehittymistä ja ammatinvaihtoa.

8

Ammatillisten tutkintojen kehittämistä koskevat linjaukset: KESU 2007 - 2012 (3)

- Ammatillista tutkintojärjestelmää kehitetään kokonaisuutena siten, että ammatilliset tutkinnot perustuvat osaamiseen ja työelämän toimintakokonaisuuksiin.
- Ammatillisten perustutkintojen työelämävastaavuutta vahvistetaan kehittämällä niitä siten, että ne tuottavat työelämän edellyttämän alakohtaisen ammattipätevyyden sekä laaja-alaisia ammatillisia valmiuksia ja jatko-opiskelunvalmiuksia.
- Tutkintojärjestelmän joustavuutta lisätään monipuolistamalla mahdollisuuksia valita ammatillisiin perustutkintoihin osia muista ammatillisista tutkinnoista.
- Ammatillisten tutkintojen perusteita kehitettäessä tarkastellaan kaikkia tietyn koulutus-/ammattialan tutkintoja kokonaisuutena, jotta ne vastaavat alakohtaisiin osaamistarpeisiin tehokkaasti ja johdonmukaisesti.

9

Ammatillisten tutkintojen kehittämistä koskevat linjaukset: AKKU

Hallituksen iltakoulun päätös 23.4.2008

- Ammatillisen aikuiskoulutuksen näyttötutkintojärjestelmää kehitetään Koulutuksen arviointineuvoston toteuttaman arvioinnin suositusten sekä asemointityöryhmän linjausten pohjalta siten, että tutkintojen suorittamisastetta nostetaan ja tutkintojen tuottamaa jatko-opintokelpoisuutta selkeytetään.
- Tutkintotoimikuntien työtä kehitetään ja niiden toimintaedellytyksiä vahvistetaan siten, että ne vastaavat laajentuvan näyttötutkintojärjestelmän edellytyksiä.
- Näyttötutkintojärjestelmän rahoitusta uudistetaan siten, että se kannustaa kysyntälähtöiseen toimintatapaan ja edistää tutkintojen ja tutkinnon osien suorittamista.
- Ammatillisesti suuntautuneen aikuiskoulutuksen eri muodot kytketään erikseen valmisteltavaan tutkintojen viitekehykseen.

10

Tutkintojen ja muun osaamisen kansallinen viitekehys (NQF-työryhmän esitys)

Kansallinen taso = EQF-taso	Tutkinto, oppimäärä, erityispätevyys
1	
2	Perusopetuksen oppimäärä
3	(Muutama vanhimmista ammatillisista perustutkinnoista ja ammattitutkinnoista)
4	Lukion oppimäärä ja ylioppilastutkinto, amatilliset perustutkinnot , ammattitutkinnot , vankeinhoidon perustutkinto, poliisin perustutkinto, pelastajatutkinto, hätäkeskuspäivystäjätutkinto
5	Erikoisammattitutkinnot , lennonjohdon perustutkinto, rakennustuotannon ammattitutkinto, poliisialipäällystötutkinto, alipäällystötutkinto (pelastusala)
6	Ammattikorkeakoulututkinnot, alemmat korkeakoulututkinnot, alemman korkeakoulututkinnon jälkeen suoritettavat korkeakoulutettujen erityispätevyudet, muutama erikoisammattitutkinto (muistiossa mainittu: johtamisen eat, psykiatrisen hoidon eat, rakennusalan työmaapäällikön eat)
7	Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot, ylemmät korkeakoulututkinnot, ylemmän korkeakoulututkinnon jälkeen suoritettavat korkeakoulutettujen erityispätevyudet
8	Lisensiaatin tutkinnot (lukuun ottamatta eläinlääketieteen, hammaslääketieteen ja lääketieteen lisensiaatin tutkintoja), tohtorin tutkinnot, erikoislääkäri, erikoishammaslääkäri, erikoiseläinlääkäri, yleisesikuntaupseeri

11

NQF-työryhmän esitys TUTKE-hankkeelle (1)

- Hankkeen yhteydessä selvitetään tarkemmin ne ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot, jotka poikkeavat vaativuudeltaan muista saman tutkintotyypin tutkinnoista.
- Vaativuustason määrittelyssä tulee ottaa huomioon osaamisen eri ulottuvuudet niin, että tutkinto täyttää kansallisen viitekehysten vaativuustason kuvauksen kokonaisuudessaan, ei vain yksittäisen osaamisen ulottuvuuden osalta.
- Selvitettävä
  - vaihtoehto, jossa kansallinen tutkintojärjestelmä on tutkintojen vaativuustasojen suhteen nykyistä yksiselitteisempi niin, että samaan tutkintotyyppiin kuuluvat tutkinnot sijoittuvat samalle tasolle
  - ovatko tasolle 6 sijoittuvat erikoisammattitutkinnot luonteeltaan pikemminkin korkeakoulutettujen erityispätevyyksiä.

12

NQF-työryhmän esitys TUTKE-hankkeelle (2)

- Selvitystyön pohjalta
  - täsmennetään ammatillisten tutkintojen sijoittumista kansallisen viitekehysten vaatavuustasoille
  - ratkaistaan, millaisia muutoksia ammatilliseen tutkintojärjestelmään tai sen yksittäisiin tutkintoihin on tarkoituksenmukaista tehdä, jotta tutkinnot muodostaisivat selkeän kokonaisuuden.

13

Yhteenveto: TUTKE-hanke ja työelämätarpeet

- **tutkintojen joustavuuden lisääminen** => työelämän (ja yksilöiden) nopeastikin muuttuviin osaamistarpeisiin pystytään vastaamaan nykyistä ketterämmin ja monipuolisemmin
- **ammatillisten perustutkintojen, ammattitutkintojen ja erikoisammattitutkintojen ammattitaitovaatimusten tarkastelu kokonaisuutena** => tutkintojen työelämälähtöisyys paranee (osaamis-/oppimistulosperustaisuus, työelämän työkokonaisuudet), tutkintojärjestelmän selkeys ja ymmärrettävyys lisääntyy, osaamisen kehittämisen suunnittelu helpottuu
- **ammatillisten tutkintojen vaatavuustason arviointi** => tutkintojen ja niiden tuottaman osaamisen läpinäkyvyys paranee => liikkuvuus työmarkkinoilla ja koulutuksessa kotimaassa ja maasta toiseen helpottuu
- **tutkintotoimikuntajärjestelmän kehittäminen** => tutkintojen laatu pystytään varmistamaan nykyistä paremmin ja tutkintojen laatua voidaan kehittää
- **arvioijien osaamisen kehittäminen** => tutkintojen laatu pystytään varmistamaan paremmin ja tasapuolisemmin/yhdenmukaisemmin

14